

סכנות אורבות לנוער

אורי שטנדל, ידיעות אחרונות, ספרי חמד, 2002, 302 עמ'

היה ברור לי מתחילת כתיבת הספר שאי אפשר להאיר את תקופת "המדינה שבדרך" לנוער של היום בלי עלילה מרתקת, שתעבור כחוט השני לכל אורכו. בחרתי ביצחק רבין כגיבור הספר, לא הרמטכ"ל, שר הביטחון, ראש הממשלה, אלא יצחק הילד, הנער, לוחם הפלמ"ח. רחל רבין, אחותו מקיבוץ מנרה בגליל העליון, ליוותה את הכתיבה. פרק אחר פרק שלחתי אליה, והיא קראה, העירה, ויודאה שתישמר דמותו כמו שהייתה. היא הבינה את הקושי העצום בשילוב מציאות ודמיון, כדי שהנער הקורא יכיר כהווייתם את אירועי "השבת השחורה", "ליל הגשרים", לילות הורדה של מעפילים ואת רבין הילד מרחוב המגיד בתל-אביב, תלמיד בית הספר לחינוך, גבעת השלושה, הבוגר המצטיין של כדור, לוחם ומפקד בפלמ"ח, שגם נעצר על ידי הבריטים וישב בכלא, תחילה בלטרון ואחר כך ברפיח. אלא שבלא הרפתקאות מסמרות שיער ספק רב אם יגיע הנער הקורא אל לבם של המאורעות ההם. לא קלה הייתה דרך השילוב; לעתים זה היה ברור כמו ההערה בשיחה בין רבין לאביו, שפנה אליו במילים "אתה צריך להבין, רבין הצעיר, ש..." ורחל אומרת לי: "אינני מעלה בדעתי שאבא היה קורא ליצחק "רבין הצעיר".

כשקראה את הסיפור על העדר, שנגנב עת נרדם הרועה יצחק רבין בשמירה עליו, כתבה לי: "אורי, הסיפור מרתק, אבל בגבעת השלושה לא הייתה דפת..." חבל היה לי לוותר על העלילה הזאת, והיא ויתרה בנקודה הזאת על הדיוק ההיסטורי למען מה שהיא קראה "החופש הפיוטי".

אבל בתיאור מאורעות מרכזיים נצמדתי לאמת כמות שהיא, ללא כחל וסרק, בלי לשכוח אף לרגע שהתיאור חייב להיות קולח, מעניין, נתפס על ידי הנער של סף שנת 2005, הרחוק ת"ק פרסה מן הימים ההם. זו הנקודה שהדגיש המבקר אלכס זהבי כשניתח את יצירתו של הסופר משה שמיר, כמו למשל את הספר "במו ידיו", שתוך כדי כתיבת "סכנות אורבות לנוער", חזרתי וקראתי אותו.

לכן גם ראיתי חשיבות עצומה בקשר עם ילדים תוך כדי כתיבה. שוב ושוב נפגשתי עם תלמידים בכיתות שונות בבית הספר "נגבה" בקריית גנים בראשון לציון וקראתי לפניהם. רציתי לבחון את תגובתם. לפעמים הם "המשיכו" את העלילה מנקודה מסוימת. "גייסתי" למשימה הזו גם ילדים ונכדים שלי שהם באותו גיל; גם הם קראו טיוטות, העירו, הוסיפו ולימדו אותי מי "הקהל" שלי. הרבה מפרקי הספר נכתבו באי רודוס, שלא היה זר כלל ועיקר ליצחק רבין, אשר

השתתף במשא ומתן עם מדינות ערב שנערך שם ב"ארמון השושנים" בשלהי מלחמת השחרור, בהגיעו הישר משדות הקרב. היום הארמון משמש קזינו, כמו כדי לחדד את המרחק ההיסטורי בין אז לעכשיו.

ביקורת נמתחה על הספר, שהוא מתאר התנגשויות דמים שאירעו בימים ההם; למשל: מבקרת ספרותית אחת, שכחתי את שמה, רגזה על שאני מספר כי הוריו של יצחק רבין נפגשו לראשונה כשהגיעו שניהם לעיר העתיקה בירושלים ערב מאורעות 1920, הוא חייל משוחרר מן "הגדוד העברי", היא חובשת. למה אני צריך לתאר את הפגישה תחת אש? - קבלה המבקרת. עניתי לה בשאלה: מה היא רוצה? זה שהם נפגשו בנסיבות הקשות ההן זו עובדה, אז מה היא רוצה, ש"אדלג" על הפגישה כי היא לא נערכה באווירה רגועה, שאין ספק שהייתה רצויה יותר? או שאספר שהיא נערכה על שפת אגם שלו, כשברבורים צחורים שטים במימיו?! בעניין זה לא היו לי לבטים: לא ברחתי מעובדות היסטוריות; נעצתי אותן בספר במסמרות פלדה, כי רק ככה יכירו הנערים והנערות של היום את התקופה ההיא. ככה גם כתבתי על מות אמו של יצחק רבין בהיותו בן 16 בפרק "שלום, אימא". הרי אין טעם "לצבוע בוורוד" עובדות חיים, וגם המוות הוא חלק מהם. ילד אחד שקרא סיפור שלי, "מול החיילים האנגלים", שהתפרסם באתר "כנפיים" של מט"ח, כתב לי בדואר אלקטרוני: "אני מקנא בך, שחיית בימים ההם." הוא גם ניסה להקביל אותנו, ילדי המדינה שבדרך, אל הילדים הערבים בשטחים, ועורר שאלה, שאכן צריך לדון בה, על השוני והדמיון בינינו לבינם. מבחינה זאת הספר יכול לשמש מנוף לדיון בהווה עכשווית מאוד.

ארץ אגדה

מאת: עמוס בר

כיצד נולד הספר?

לפני שנים אחדות הכריז משרד החינוך על הנושא הלימודי המרכזי במערכת החינוך, "מאה שנות התיישבות". הייתי אז העורך של של "פשוש", עיתון הילדים של החברה להגנת הטבע.

התלבטתי רבות: כיצד נטפל בנושא בעיתון "פשוש"? כיצד נפגיש את רבבות הקוראים הצעירים עם הנושא המרתק הזה, ואיך נגיש את החומר באופן שכל ילד ישמח לפגוש את המתפרסם בנושא, יחוש כלפיו אמפתיה ויזדהה עם ראשוני ההתיישבות?

עמדו לנגד עיניי כמה אפשרויות מקובלות:

א. להביא את דברי מנהיגי היישוב שקראו בזמנו לנוער להתיישב בקצווי הארץ.